

Gazociąg Bałtycki w świetle prawa międzynarodowego

Streszczenie

Planowana trasa Gazociągu Bałtyckiego ma łączyć Niemcy i Rosję poprzez Morze Bałtyckie. Czy słusznie tej budowie sprzeciwia się rząd polski skoro gazociąg będzie przebiegał poza naszymi obszarami morskimi, przez morze (otwarte), czyli poza polską jurysdykcją? Zajęcia stanowiska w tej sprawie wymaga od nas polska racja stanu i bezpieczeństwo ekologiczne Morza Bałtyckiego.

Budowa gazociągu jest ryzykowna ekologicznie. W ochronie Morza Bałtyckiego przed zniszczeniami różnego rodzaju, w tymi potencjalnymi i z gazociągu mogą pomóc przepisy czterech konwencji międzynarodowych.

Pierwszą jest Konwencja ONZ o prawie morza z 1982 r. z Montego Bay, która zawiera ważne postanowienia dla ochrony środowiska morskiego. Jest to *ius cogens*. Nakłada się konieczność współpracy państw na płaszczyźnie międzynarodowej w tym zakresie. Jest to szczególnie ważne na morzu półzamkniętym jakim jest Bałtyk.

Drugą jest Konwencja o ochronie środowiska morskiego obszaru Morza Bałtyckiego z 1992 r. z Helsinek. Chroni ona morze przed zanieczyszczeniami wszelkiego rodzaju wskazując przy tym, że ich skutkiem może być zniszczenie różnorodności biologicznej w morzu przez zniszczenie żywych zasobów i organizmów morskich. Komisja Helsińska, organ wykonawczy do tej konwencji-HELCOM powinna się aktywnie włączyć w monitorowanie warunków wprowadzania w życie projektu gazociągu.

Trzecią jest Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z 1991 r. z Espoo, która reguluje problematykę ochrony środowiska związaną z przygranicznymi inwestycjami o poważnym wpływie na otoczenie. Powinny być wówczas przeprowadzane oceny oddziaływania na środowisko z udziałem opinii publicznej strony narażonej.

Czwartą jest Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z 1998 r. z Aarhus. Te wymienione w tytule konwencji prawa przysługują każdemu. Należy zatem z nich korzystać w ochronie Bałtyku przed ewentualną klęską ekologiczną.

Konkluzja: Prawo międzynarodowe stoi na straży dalszego niezanieczyszczania środowiska morskiego. W świetle obowiązujących konwencji jest to obowiązek państw-stron nawet w przypadku działalności dozwolonej na dnie morza otwartego jaką jest planowana budowa Gazociągu Bałtyckiego. Polska zatem wyrażając swoje stanowisko w tej sprawie dba o naszą rację stanu, bezpieczeństwo ekologiczne tego obszaru oraz sprawiedliwość międzynarodową.

The Baltic Pipeline and the International Law

Summary

The designed gas pipeline along the bottom of the Baltic Sea will connect Russia and Germany. Is the Polish government right to oppose this construction as the pipeline is going to bypass the Polish territorial waters and run through the open sea outside the Polish jurisdiction? Our *raison d'état* and ecological safety requires to take stance on this issue.

This construction poses ecological threat. The provisions of four international conventions may help keep at bay the hazard of any pollution, including the pipeline effects.

The first document is the United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) of 1982 signed in Montego Bay which contains crucial provisions for the protection of the sea environment. It is *ius cogens*. It requires the international cooperation of states in this respect. It is of particular importance for the Baltic Sea which is a half-open sea.

Another convention is the Helsinki Convention of the Protection of Maritime Environment of the Baltic Sea of 1992. It protects the sea against all sorts of pollution and explains that their effect can be the damage of biological variety of the sea by the destruction of sea life and resources. The executive body of the convention - HELCOM – should take active part in the monitoring of the gas pipeline preparation.

Next, the Espoo Convention Environmental Impact Assessment in Transboundary Context of 1991 which regulates the issues of environmental protection related to borderland investment of considerable impact on the surrounding area. What follows, the impact assessment should be held with the public opinion of the threatened party participating.

The last document worth mentioning is the Aarhus Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters of 1998. Everybody is entitled to the rights enumerated in the title. Hence, they should be relied upon in the protection of the Baltic Sea against possible ecological disaster.

Conclusion: International law guards against further pollution of the maritime environment. In the light of the binding conventions, this protection is obligatory for the undersigned states even if they conduct permitted activity on the open seabed such as the construction of the Baltic gas pipeline. Thus, Poland expressing its stance on this issue is concerned with the Polish *raison d'état*, ecological safety and international justice.

Право на тщательное процессуальное рассмотрение в международном праве - дело С. Милошевича (Хорватия, Босния и Герцеговина)

Резюме

Автор в своей статье затрагивает проблематику ответственности лица в международном праве, в контексте реализации принципа тщательности процесса в процедуре перед международным криминальным судом. Опираясь на материалы дела С. Милошевича автор утверждает, что Международный трибунал по бывшей Югославии (МТБЮ) прилагает надлежащие усилия, чтобы процедуры были согласны с правилами *fair trial*.

Установление общих процедурных и доказательных принципов перед МТБЮ должно способствовать такому правилу, чтобы относительно каждого обвиняемого было гарантировано справедливое ведение дела (*tried fairly*) в ходе криминальной процедуры. Это правило целиком и полностью касается процесса бывшего лидера Югославии Слободана Милошевича. Представлению проблематики индивидуальной ответственности бывшего лидера Югославии предшествует представление цели создания МТБЮ, границ субъективной и объективной ответственности перед Трибуналом, а также исторического контекста процесса по делу о преступлениях совершенных в Хорватии, а также в Боснии и Герцеговине.

Автор подчеркивает также влияние международной охраны прав человека на укрепление принципа тщательности ведения процесса - как перед отечественными судами, так и международными криминальными трибуналами. Кроме того, выполняя сравнительно - правовые исследования она подчеркивает, что модель международной криминальной юстиции постепенно изменяется, принимая за цель достижение как можно более эффективной системы предотвращения и наказания лиц, ответственных за международные преступления.

Эта система, как показывает предшествующая практика, требует дальнейших усилий международного сообщества для поддержания эффективности и тщательности проводимых криминальных процессов. Свидетельствует об этом также процесс бывшего лидера Ирака Саддама Хуссейна. Приговор смертной казни Саддама Хуссейна и исполнение этого приговора в декабре 2006 г. Иракским Трибуналом демонстрирует собственно некоторое несовершенство международного правосудия, поскольку, как процесс, так и исполнение приговора, по мнению многих экспертов, является серьезным нарушением международного права.

В случае, однако, процесса С. Милошевича таких замечаний нельзя предъявить, поскольку МТБЮ придерживался принципа тщательности процесса, обеспечив обвиняемому во время процесса все возможные процессуальные гарантии.